

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 4. ANULU XII.

Sabiu, in 12 Ianuaru 1864.

Telegrafulu 6se de doua ori pe septem-
brina: joi si duminica. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditor
foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a, prin scrisori francate, adresate
catra espeditor. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 5. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. 6ra pe o jumetate de anu 4. fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 14 fl.
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Centralismu si federalismu.

(c) Pecandu tota lumea era de credintia, ca patent'a din 26 Februaru a invinsu toate obstaculele, Transilvania si era tramissu deputatii in senatulu imperialu si in Vienn'a urmau serbatori peste serbatori, unii omeni si ascutia armele in ascunsu si asepta tempulu binevenitu spre a ataca produc-tulu acelei patente: centralismulu.

Tempulu acest'a si sosi, caei acusi se deda ocaziune diuareloru de tote colorile a sciri despre cris'a ministeriala, despre necesitatea de a repasi ori ministrulu Schmerling ori ministrulu Rechberg din ministeriu.

Suntemu celu pucinu de credinti'a, ca sipreste acelu pe-riculu amu trecut. Inse in dilele din urma veni Press'a din Vienn'a se ne inspaimente prin unu articulu de fondu, are-tandu-ne periculu amenintatori din afara si nesolidaritatea in-lantru. Ea cerea imperiosu mesuri impacatore de tote ele-mentele in momentele estreme, si cu dreptate. Avemu dar inca cuventu de a crede. ca acei carii au sorte imperiului adi in mana, nu suntu petrunsi de cerintiele tempului si impre-giurariloru nostre, si e dar esplicabilu candu vedemu, ca cei din castele federalistice si vera capulu si incepu a ironisa centralismulu.

Eata cum descrie o foia de colore federalistica situatiu-nea in anim'a centralismulu.

„Pre langa cea mai buna voia nu va sa merga mai de-parte, scamatoriile oportunitatii si transactionei nu mai au ef-fectu, ascunderea si acoperirea lucrurilor nu mai ajuta ni-mic'a. In ministeriu chiaru au eruptu o crisa, in urm'a carei s'au escatu conflicte intre casa ablegatiloru si regimu de o insemnatate, alu carei sferistu nu se pote prevedea. Inainte cu patru septemani era vorb'a, ca ori Schmerling ori Rech-berg sa devina victim'a spiritulu tempului, astadi inse pote vedea ori si cine, ca steu'a amenduroru va sa apuna. Fi-nitulu celu tristu alu politicei la parere numai nemtiesci a lovitu pe contele Rechberg in anima, nemultumirea casei ablega-tiloru au sguduitu amara era asteptarii, care acum se afla in fasii. Ce pote contele Rechberg decisivu raspunde la in-terpelatiunea in caus'a Schleswig-Holsteiniana, de ore ce elu au provocatu de atati ani necesitatea unei politice nem-tiesci din partea Austriei si in fapla au gonitu totu alte sco-puri!

„Noi intr'aceea ne indoimu despre aceea, ca adeca respun-sulu la interpelatiune va fi decisatoriu asup'a sortiei impru-mutulu. Spre a putea veni in impregiurari ca prussianii, nu se cere numai unu ministeriu reactionariu, ci si o represen-tantia de poporu cu consequentia de feru.“

„In cas'a de susu au venitu in conflictu eminatele elementele liberale, federalistice si revolutionarie cu ocaziu-nea asiedierii bugetulu, nu din altu ceva decatu din cestiu-nea egalei indreptari.

„Principele constitutiunale ale contelui Auersperg impunu opiniuniloru arhiepiscopulu Rauscher si generalulu Clam Gallas; viitoriulu Austriei in sa este in efectuirea principiiloru federalistice, care au fostu aperate eclatantu in mai multe renduri de eloquentulu conte Leo Thun. Cas'a ablegatiloru, se intielege, nu consimte cu refusarile cele multe a le casei de susu, si in cercurile centralistice se vorbesce seriosu de o revisiune a constitutiunei in favorea a u t o c r a t i e i finantiale a casei ablegatiloru. Unde sa-si caute domnulu de Schmerling ajutoriulu seu, candu chiaru omenii lui cuteza a se ocupa cu astfelu de idei.

„Se vorbesce multu de conchiamarea dietei ungare si croate. Noi credemu acestoru sciri, pentruca vedemu ne-cesitatea imperiosa de acestu pasu. Noi ne bucuramu si pentru aceea, pentruca stagnatiunea va fi odata intrerupta,

nu potemu in sa ascunde, ca rezultatulu doritu de intregulu im-
periu nu se pote realisa fara de mutarea sistemulu si fara
de schimbarea personeleloru din capulu trebiloru.“ (Va urm'a.)

Darea de luxu.

In siedintiele din urma ale senatulu imperialu s'au a-
dusu si s'au desbatutu o contributiune noua: contri-
butiunea pentru luxu.

Deca amu defini cuventulu acest'a, apoi amu afla, ca lu-
xulu e o trebuintia mai strita a vietiei, o trebuintia facutu,
o lipsa cautata, fara de care adica potemu trai.

Elu se nasce din bunastarea materiala a unui individu,
a unei familii, a unei societati, seu a unui poporu. Dar'
fiindca luxulu sporesce si prin cultura, asiá incatu celu cultu
totdeun'a are mai multe trebuintie decatu celu necultu, ba
are trebuintie, care celu necultu pote nici dupa nume nu
le cunoște: pentru aceea e greu a trage o linia de demar-
care intre obiectele de luxu si obiectele de trebuintia. Unu
diuariu de exemplu pentru unu omu cultu este o trebuintia,
ce o simte forte greu, fara de care mai nu mai pote trai, pe
candu pentru celu necultu diuarele d'abia exista dupa nu-
me, si loculu loru lu suplinescu intalnirile si conversariile
lui personale.

Regimulu a luat dreptu normativa la definitiunea luxu-
lui tinerea de servitori, ca si carutie, si pe acestea a pusu o contributiune noua, carea, dupa cumu
espuseramu in numerulu trecut, are sa mmultiésca venita-
rile statulu cu unu millionu florini pe anu.

Intre cele 600 si atatea de millione, ce le nghitu spesele statulu
pe totu anulu, cu unu millionu nu depar'e vomu sari, si mai
ni se pare, ca perderea morala in ochii cetatieniloru statulu
va fi mai mare decatu castigulu materialu. Cumca acest'a fu si
parerea multoru ablegati din senatulu imperialu, se vede de acolo,
ca venindu la votare intrebarea: ca priimi-se-va proiectulu pusu
pe mes'a Camerei, ori trece-se-va la ordinea dilei? maiori-
tatea — de si nu scimu tocmai cifrele, — ce vota priimirea
lui, a fostu forte mica. Ba si dupace se votasera 5 para-
grafi si venise alu sieselea la ordine (care prescrie, ca ori
cine are cai de calaritu ori de trasura propri, ori i tine trei
luni pentru trebuinti'a sea, platesce darea de luxu.) 46 a-
blegati votara pentru priimirea lui, ear mai totu atatia —
40 — incontr'a lui; si si acesta maiortate se castiga numai
prin aceea, ca mai multi ablegati nu se scolara de pe scaune, —
ceace apoi presiedintele o lua dreptu vointia de a nu vota
de locu.

Dintre toti ablegatii din senatulu imperialu Ardelenii
si Polonii pasira mai cu energia incontr'a acestei sarcine
noue, espunendu cu temeiori destulu de tari, ca ea pentru
aceste tieri este nepracticabila si nedrepta.

Dintre Ardeleni vorbi mai cu seina Groisz incontr'a
introducerei acestei dari noue, pecandu poporulu, coplestitu
de dările de pan' acum, totu asepta vreo inlesnire. Ba-
ritiu si Gull vorbira apoi in decurgerea desbaterei, cel'a
ca etatea servitoriloru sa se compute nu dela 14. ci dela 16
ani insusu, ear cest'a ca ori sa se sterga taxele de pan' a-
cum pentru servitori, ori sa nu se introduca si in Trans-
silvania acesta contributiune.

Dintr'o depesia telegrafica venita la „Herm. Ztg.“ etc.
vedemu, ca proiectulu de lege privitoriu la contributiunea
pentru luxu s'a luat in cas'a ablegatiloru, la a dou'a citire;
si credemu cu totu dreptulu, ca priimindu-se din partea ca-
sei ablegatiloru si la a trei'a citire si astfel devenindu ar-
ticulu de lege, din partea casei magnatiloru, (in carea oppo-
sitiunea este si mai mica decatu in cas'a de josu,) nu se va

reieptă, și primindu apoi sancțiunarea p. n., va fi lege obligatorie pe anulu acest'a.

Noi Românii suntemu unu poporu, care de signu facemu puțin luxu, și de aceea pôte și legea acést'a noua pre noi ne va atinge mai puțin decâtu pre alții. Cu tôte acestea ne tememu, ca ea pelânga cei mulți avuți va nimeri și pre mulți seraci, pentru cari amu potê dice cu dreptulu, ca servitorii, carutiele și caii suntu mai multu semne de lipsa, decâtu de mbuibare. La tóta ntemplarea in sa amu dorî in interesulu poporului și alu regimului, că cestu din urma sa-si intipărăsea afundu adeveturile, ce le pronunțiã cu ocasiunea desbaterei acestei legi ablegatulu Dr. Berger: ca senatulu imperialu n'aru trebuî numai sa totu voteze dâri preste dâri, ci mai vertosu sa caute a mputinã spesele statului pretotindenea, unde e cu potintia!

Dela senatulu imperialu.

Cas'a de susu continuã in siedinti'a 21. din 315 Ianuariu desbaterea bugetului, și pertractã, mai in deplina conformitate cu cas'a de josu, titlurite acoperirei: venitul din tabacu, taxe, timbre și sportule, loteria, vâmi și panciarea; apoi taxele de felurite numiri in montanistica, dominiile statului de diferite nume, fabricele erariile, in fine montanistic'a, monetari'a, veniturile din vendiarea proprietãtii statului, dessarcinarea pamentului, veniturile ministeriului de poliția, veniturile oficieloru de controla, și veniturile ministeriului de marina. —

Episcopulu Br. Siagun'a din cause sanitare lipsesce de câtu-va tempu din siedintie.

In aceeași dîtinã cas'a ablegatiloru siedinti'a se a 71. La ordinea dilei e legea pentru vâmile de pe Elb'a, și referad'a comisiunei de controla pentru datoriele statului, care obiecte dupa propunerea lui Berger: de a nu se mai trece vremea cu alegeri de comitete noue, se predau, celu d'antãiu comitetulu pentru desfacerea vâniloru de pe Schelde, celu din urma comisiunei pentru control'a datorieloru statului.

Apoi trecendu-se la referat'a comitetulu pentru proiectulu de lege privitoriu la radicarea crescaminteloru la darea de castigu și de venitu dela intreprinderi cu actii, — Dr. Berger e contr'a proiectului, și staruiesce a remanê obiceiuulu de pân'acumu și a se platî aceste crescaminte numai intr'unu locu, și nu in tôte locurile, unde au possessiuni ori unde lucra aceste corporatiuni. Propunerea lui e sprijinita de Dr. Mühlfeld și de Hagenauer, dar remanê in minoritate de 21 voturi fatia cu 108., și asiã se ncepe desbaterea speciala a acestei legi.

Mai interessanta și mai ascutita — că sa dicemu asiã — fu siedinti'a câtra capetu, candu Dr. Rechbauer interpellã pre presidele comisiunei de finantie: candu va fi elu in stare a referi despre intrebuintiarea celor 10 milliõne cerute de regimu pentru espeditiunea schleswig-holsteiniana, va sa dica pentru unu scopu, care este pentru Austri'a a ducatoriulu de perire?! Elu din parte-si se folosesce de ocasiunea data, pentru de a starui a se face acést'a referada câtu se pôte mai curendu, că astfelu sa s edea Camerei ocasiune, de a aretã pe fatia și fãra reserva, care prõba politic'a ministeriului din afara. — Brav'uri repetite dovedescu de ajunsu, ca de si interpellatiunea a fostu facuta numai de unulu și numai cu cuventulu, totusi au aflatu resunetu viu in inimele ablegatiloru. — Litwinowicz că preside indrepta pre interpellantele la referintele Dr. Giskra, ear acést'a dice, c'a cerutu dela regimu socotelele specificate pentru cele 10 milliõne, și panacandu nu le va priimi acestea, nu e'n stare a-si face referat'a. —

Siedinti'a 22 din 16/4 Ianuariu a casei magnatiloru facu capetu desbaterei bugetului. — La ordinea dilei e legea finantiala. Comisiunea respectiva propuse mai multe modificãri ale decisiuniloru casei ablegatiloru, și anume

la art. I. spesele statului nu 609 milliõne dupa conclusulu casei ablegatiloru, ci 615,021,651 f.;

la art. III. veniturile statului nu 570,047,335 f. dupa conclusulu casei ablegatiloru, ci numai 568,373,179 f.

Aceste modificãri se priimescu dupa propunerea comitetulu fără desbatere.

Câte-va puncte mai mici, in care divergêza parerile ambeloru case, le potemu trece cu vederea. De õrecare insemnatate mai e numai tractarea dorintieloru, ce

hotarise cas'a ablegatiloru ale comunicã regimului, și care cas'a magnatiloru, la propunerea comitetulu, le priimesce numai că nisce descoperiri. Propunerea Contelui Thun, a se luã notitia despre ele numai la protocolu, — din fericire — remanê in minoritate.

Sabiiu in 9/21 Ianuariu. Dupa o depesia telegrafica a „Herm. Ztg.“ etc. dto Vienn'a 20/8 Ianuariu, comitetulu senatulu imperialu pentru drumulu de feru transsilvanu aduse in 19 Ianuariu conclusulu meritoriu pentru lini'a ce sa se infiinteze. Proiectulu lui Potocki: de a se predã caus'a dietei transsilvane, cadu. La votare se priimi lini'a Aradu—Vintiu de josu (Alvintz lãnga Belgradu). In privinti'a continuãrei eii comitetulu aprobã lini'a Alvintiu—Sabiiu—Turnurosiiu. Comitetulu mai decise și infiintiarea liniei laterale dela Alvintiu la Belgradu in lungime de unu milu și jumetate. — „Herm. Ztg.“ aduce acést'a scire cu litere mari și puse intre rame. — (Vrendu ne vrendu ne aduseramu aminte de povestea cu Ziganulu, care candu se bagã sluga pe unu ann, dupa o septemãna dîse: multu a fostu, puțin a mai remasu; sêu de povestea omului, ce dîse: biciu amu, numai caru și boi-mi mai trebuiescu. Asiã și scirea acést'a; numai cas'a ablegatiloru, și cas'a magnatiloru sa mai incuviinteze, și M. S. Imperatulu sa sancțiuneze aceste decisiuni, in fine sa se afle intreprinditori, cari sa faca acestu drumu de feru, apoi lucrulu e gat'a.)

Sabiiu in 10 Ianuariu. (Felurite.) Cã unu semnu imbucuratori de progressu avemu datorinti'a a referi cititoriloru nostri, cala academi'a de drepturi c. r. de aici sau publicatu oficialminte serbatorile legate ale bisericei resaritene că dile, in care la academia nu se voru tinê prelegeri. Publicarea, încãtu scimu, urmase dupa corespundinti'a oficiõsa a directiunei academie cu ven. ordinariate respective, adica cu celu episcopescu gr. or. din Sabiiu și cu celu gr. cat. metropolitanu din Blasiu. Baremu amu fi in stare câtu de curendu, a anunțiã și faptulu, ce-lu asceptãmu cu atãta sete, ca s'au introdusu la academia și limb'a romãna! — Foile de Vienn'a ne spunu ca sesiunea presinte a senatulu imperialu se va terminã cam cu finitululu lunei Ianuariu cal. nou. — Gerulu de alaltieri încõce s'a ma immoiatu.

Ni se scrie din tînutulu Hiei, ca judele cercualu, d. Ladislau Olteanu, cunoscutu și lectoriloru nostri, care pentru ilegalitãtile seles fusesu suspendatu din postu prin insusi In. Guberniu, prin uneltirile protectoriloru sei și anume prin luarea unui protocolu fortiatu, a fostu repusu in oficiu și ca acumu scuipa focu asupr'a toturoru aceloru barbati bravi, cari avusera curagiulu a-i infruntã nelegiurile. Cu deosebire, ni se scrie, au ajunsu poft'a lui de resbunare pre unu bietu invetiatoru comunalu, care sacrificandu sanatarea, seraci'a — căci avereã nu potemu dice — și vieti'a sea au alergatu pela Sabiiu, pentru de a cautã alinare nespuseloru suferintie, ce le gatesce acestu oficialu uitatu de sine supusiloru sei. Bietulu invetiatoru geme acumu in prinsorile Devei, și chicos'a a mai multoru preoti onorabili n'a fostu in stare de a-i esoperã scaparea și libertatea d'a merge la famili'a sea, carea acumu in puterea ernei, fãra casa, fãra adapostu, e data prada fõmei, gerului, desperatiunei. Ba ce e mai funestu, sot'i'a lui e mpovertata, și doi copii, ce-i are, suntu inca de totu mici. Cu asemenea mesuri ni se spune ca suntu amenintati și câti-va preoti. Luandu-ne voia in interessulu umanitati a trage atentiunea respectiveloru diregatorii superordinate asupr'a acestui faptu demnu de barbari'a evului mediu, nu ne potemu oprî mirarea, cumu se și pôte lasã in postu publicu unu omu, care — abstragendu de capacitatea lui — e totdeodata și padurarulu unoru bunuri „domnesci“, ba e padurarulu acestor'a, și diregatoriu numai pe de laturi. — Ceeace in sa neau indignatu și mai multu, ne-au indignatu pâna la sufletu, e, ca unu preotu romãnu in diregatoria mai inalta, pre care numai respectulu câtra oficiu ne face a nu-lu publicã de asta data cu numele, nu afla dejosire intru a portã referentie familiare, intru a lacomi și a luã parte la tractele, ce i le gatesce cu profusiune acestu diregatoru, și astfelu a tradã insusi caus'a invetiatoriloru, a preotiloru, a poporului seu!

Amu dorî, că cei ce au urechi de auditu sa auda, panacandu mai e tempulu.

Vienn'a in 18 Ianuariu 1864.

Caus'a administratiunei comitatulu Temisiiu inea nu e decisa, dara in aceste dile negresitu se va resolvî. Sunteum informati, de la o autoritate, ce merita tãta increderea, ca

propunerea s'a subternutu Maiestății Sele acuma trei septe-mâni, și toti ascépta intarirea prénnalta.

Cumu óre s'a facutu propunerea? Intr'una modu favoritoriu pentru noi? Ni-o spunu acést'a destulu de categoricu jurnalele magiare; s'a propusu unu neamtii și catolicu, pentru-ca se cere unu omu — neutralu.

Sa nu cugetati, ca dóra barbatii nostri au fostu cu ocașiunea acést'a pasivi, nu, căci de și unu capu santitu din Banatu s'a dechiaratu, ca are cea mai mare incredere in contrarii nostri, și știméza cu multu mai tare pre barbatii de la cârma, decâtu cerendu respectarea drepturilor nóstre sa le dee votu de neincredere, cá și candu cererea de a se respectá drepturile natiunei nóstre și plansórea pentru-ca acelea ni se calca in pitióre, in impregiurările cele incarcate de misieli in cari ne aflámu noi — s'aru poté face votu de neincredere; dar' și acést'a a fostu bine, ca celu putiou acuma nu ne vomu radimá pre ori și ce baba fricósa, care pune interesele sale personali inaintea intereselor natiionali; nu cugetati, dicu, căci partea cea mai insemnata a facutu pasi energici, insa votulu Romániloru nici acuma nu s'a respectatu, ci s'a disu, cá cu ocașiunea încorporárei Banatului, ca votulu Romániloru nu e votu și cá atare nici ca s'a luatu in considerare.

Candu a fostu vorb'a de propunere, s'a ingeratu și administratorele patriarhalu din Carlovitiu cá Episcopu alu Timisiórei, și Sánti'a Sea sciindu pré bine, ca dupa ce in comitatulu Timisiului a fostu antaiu comite supremu unu barbatu din sinulu natiunei serbesci, dupa aceea unu administratoru unguru, eara mai pre urma iara unu Serbu, ca de astadata nu va mai poté reesi cá sa se denumésca earasi Serbu, si-a datu votulu seu pentru unu Neamtii, numai cá sa nu reesiésca Románii; Sánti'a Sea cá parinte crestinescu și dreptu a vrutu și vrea, cá intr'unu comitatu cu majoritate absoluta romána sa ocupe postulu celu mai de frunte unu Neamtii; noi de acést'a nu ne mirámu nici decâtu, căci iubirea crestinesca a archipastoriloru nostri serbi a fostu totdeun'a sugrumarea și inuadusiérea drepturilor nóstre natiionali. Dîurnalele magiare lauda totu pre acelu neamtii magiaronu și dicu, ca scie bine legile. Ei bine, dar Boemii de subt absolutismu n'au sciutu bine legile, și voi fratiloru magiari, de ce ati strigatu atát'a incontr'a loru și i-ati batjocorit? Pentru ca in o tíera constituționala trebuie respectate drepturile poporului, trebuie respectata limb'a lui, ce nu se póte, déca n'are diregatori din sinulu seu, și acum'a nóue in Timisiu voiti a ne impune de chefu alu comitatului pre unu strainu, pre unu Némtii, și diceti, ca scie bine legile! Acést'a nu se numesce egalitate, fratietate.

Suntemu conyinsi, ca cei ce suntu chiamati a implini demandatiunile Maiestății Telo și dreptele pretensiuni ale Romániloru cunoscú pré bine parol'a prébunului nostru Imperatu, data cu ocașiunea încorporárei Banatului și semanatur'a pré gratiósa din Iuniu 1863, erá mai departe ca barbatii nostri rivaliséza cu ai ori și cărei natiuni conlocuitoře in patria in cunoscintiele chiamarei unui comite supremu și in credintia catra tron; denumirea unui Némtii de comite supremu in comitatulu Timisiului, unde Románii facu majoritate absoluta, ar fi dovada, ca barbatii, ce Iucescu in fruntea Ungariei, suntu inimicii cei mai contrari ai vointiei și parolei Maiestății Sele și ai respectárei drepturiloru unei natiuni credincióse și pacinice, precum e cea romána.

Inca un'a, Onorata Redactiune! In caus'a Mitropoliei ni se punu pedece pedece. Episcopulu Versetiului, precum suntemu informati, procede cá unu pasia cu fiii sufletesci románi din dieces'a sea, de unde se deduce, ca intentiunea Sántiei Sele cea archipastorésca aru fi, cá Románii ne mai potendu rabdá apesările, o parte din ei sa tréca la unire, éra fractiunea remasa sa se innece in caosulu Serbismului. Noi nu suntemu inimicii unirei, insa inimicii metechneloru, ce se tiesu, spre a aruncá intre frati sementi'a desbinárei religioarice; dara Ddieu e bunu, elu va scuti natiunea romána de intrigele contrariloru eii, carii si-au propusu a o ruiná totalminte. — Unu banatí énu.

Varietáti și noutáti de di.

(Fapta scandalósa.) „Herm. Zig.“ aduce o cospundintia din Fagarasiu, in carea se istorisesc, ca veduv'a unui cetatiénu, ce morise nu de multu, aru fi fostu acusatá prin pascuile (hartii batjocoritóre) cu mai multe fapte rele, intre care și cu aceea, ca ea si-aru fi otravitu pre barbatulu. O pascuila de acestea anonima sa se fia adresatu și deadreptulu cátra magistratulu orasiului. Acést'a a și demandatu desgroparea și desfacerea reposatului, dar acusele

s'au aflatu nefundate. — Déca on. magistratu va fi demandatu acést'a desgropare in urm'a unei pascuile, apoi nu ne mirámu, cum s'a nascutu cunoscutulu proverbiiu germanu despre Fagarasiu. —

Legea pentru drumulu de feru dela Leopole Cernautiu s'a sanctionatu de Maiestatea Sea, și concessiunea ceruta pentru cladirea lui s'a datu principelui Sapiéha, cavalerului Borkowski și celoralalti companisti.

(Contributiuni de buna voia.) D. B. arata in „Gaz. Trans.“ cá date autentice, ca Transsilvanii strica pe tabacu pe anu câte 1,856,826., ear pe joculu la loteria câte 410,600, in fine pe vinarsu (care cam cátu se ferbe in Ardélu, in Ardélu se și bea) cam 1,640,000f., — cu totulu dar 3,907,426 f. pé nimicu și iar nimicu.

Bóla de vite in Ungari'a au fostu in 883 locuri, și din 483,919 capete de vite s'au bolnavitu 126,717, s'au vindecatu 41,940, au peritu 77,359, s'au taiatu 5818 și au remasu bolnave 1600, va sa dica perderea totala a fostu de 83,177 capete.

(Descoperire interesanta.) „Buciumulu“ aduce o scire fórté interesanta: cá adica in Romani'a aprópe de Remnicu s'aru fi aflatu unu isvoru de apa, care dupa scóterea s'a afara din pamentu erá ferbinte de 28° Reaumur. Acést'a aru fi o descoperire fórté insemnata, și aru documentá din nou ceeace s'a disu de multe ori, ca cine scie câte comori pretióse mai ascundu muntii Romaniei.

Administratiunea „Buciumului“ o a luatu asupra-si D. Aricescu cunoscutulu poetu și publicistu románu.

Principatele románe unite.

Situatiunea de fatia a Romaniei o descrie „Buciumulu“ in modulu urmatóriu:

„Dóue cestiuni mari preocupa astadi tóte spiritele și incurageza animele pe calea cea larga ce a deschisu Domnitoriulu Romániloru patriei sele. Un'a din aceste dóue cestiuni este mai multu morale, sciintifica, pentru-ca ea tinde a ne încorporá in famili'a européna prin impartirea timpului și prin asimilarea dateloru. Acést'a este adoptarea calendariului celui nou gregorianu.“

Inaltínea Se Domnitoriulu, ordonandu adunarea Episcopiloru și a ambiloru Mitropolitu, li-a facutu dóue întrebári, la cari prelatii sunt invitati a raspunde in putine díle. Intrebarea anteu este: schimbarea calendariului smintesce intru ceva dogmele ritului ortodox séu unu? Si adóua: schimbarea calendariului se attinge de religiune, séu este numai o cestiune sciintifica de astronomia?

Nu ne indoimu, ca respunsulu prelatiloru románi o sa fia, ca schimbarea calendariului nu smintesce intru nimicu dogmele religiunei, și ca este o simpla cestiune sciintifica de astronomia.

Este multu timpu de candu se simte trebuintia sa ne calculamú timpulu cá lumea civilisata. Faptele cele mari insa de progressu pentru Romani'a le-a rezervatu Provedinti'a spre a le essecutá pe tóte Alessandru Ioann I.

A dóua cestiune este tunurile, cu cari districtele și orasielc Romaniei voru sa multiamésca Domnitoriului pentru luarea monastiriloru ce se diceau inchinate, bráneovenesci, și Domnulu mai scie cum, cu cari, — afara de cele alte avantajie politice — s'a dotutu Statulu románu cu unu venitu annuale mai bine de unu millionu de galbeni, din care venitu, — nu mai este indoiéla — are sa se folosesca totu poporulu románu, și au sa se faca multe imbanatáti pe nesimíte in tíera.“

Prospectu politicu.

Intr'unulu din numerii precedinti asemenaramu Europ'a in privintia politica cu unu pamentu vulcanicu, care in totu momentulu póte irumpe in esplosiuni infricosiate. Acestu assertu generalu ne veni de nou in minte, candu citiramú scirile cele mai próspete dela resaritu, médiadi și medianópte, ce le comunicaramu pe scurtu și in numerulu nostru din urma.

Caus'a danesa inca d'abiá e nceputa, și eata ca celo dóue poteri-mari ale confederatiunei germane starnesca prin procederea loru o neodichna rodiatóre in staturile germane de mân'a a dóua și a trei'a, o neodichna, carea, de nu se va luá curendu dela midilocu pétr'a de smintéla, póte produce unu resbelu civilu in insasi Germani'a. Austri'a adica aliata cu Prussia pasiesce in caus'a germano-danese — cumu amu dice — pe cen'a sea propria, nepesandu-le de aceea,

ca ce facu celelalte staturi, care 'n diet'a confederatiunii dela Frankfurt suntu majoritatea. Aceste staturi iarasi nu se potu uitá cu nepesare, cumu cele dóne staturi mari ne-socotesuu conclusiunile confederatiunii si facu unu felu de aliantia in aliantia. Afara de aceea ele inca n'au uitatu, ca 'n anul 1851. si 1852., tótu camu in asemenea impregiurári cá ceste de acumu, Austri'a si Prussi'a au ocupatu Schleswig-ulu si Holstein-ulu, au pasitu cu mána armata incontr'a armatoru germane, au incheiatu in fine la anul 1852 reu renumitul protocolu de Londr'a, prin care la parere Holstein si Schleswig remánu independinti, in realitate in sa devinu de nou prada arbitragiului si absolutismului danesu. De aceea dar e probabilu, ca intre Germani'a propria de o parte si intre Austri'a si Prussi'a de alta parte voru urmá conflicte serióse.—

Despre incercárele Italiei, de airumpe asupr'a Austriei la cea d'antáiu ocaziune binevenita, vorbiramu in prospectulu politicu alu numerului din urma. Se póte prealesne. cá acústa ocaziune sa o prinda Victoru Emanuilu tocmai pecandu Austri'a va fi mai preocupata de afacerea germano-danese.

Intr'aceea se pare ca va a se pregatí si a trei'a furtuna la resaritul de médiadi alu Europei. Acolo staturile románo-slave de pelánga Dunare, care statura cu Pórt'a otomana in referentie de suzeranitate, voru a se desbraca de acésta referentie apesatóre si a se investi cu deplin'a suzeranitate. Spre acésta tintescu tóte actele lor interne. Unulu din actele acestea fu de curendu si secularizarea monastirilor din Romani'a. Se poteá prevedé, ca calugarii greci nu voru suferi 'n tacere acesta fapta, ci voru miscá ceru si pamentu— de nu voru poté isbutí cu angerii-crestinii— voru chiam'a intr'ajutoriu pre— Turcii, cá sa-si sustina privilegiile. Se vede, ca Turci'a a priimitu a se face advocatulu acestei cauze desperate si a tramite note gubernului romanescu, cá sa desfaca ceea ce a facutu. Cuprinsulu mai pe largu alu acestoru note lu vomu vedé, sperámu, preste putinu; dar de acum inca credemu, ca nu vomu remané prooroci mincinosi, de vomu prevestí, ca Romani'a va merge inainte pe calea sea si nu se va impressiuná de nisce inspaimentári góle. Déca in sa Turci'a aru trage sabi'a pentru sustinerea pretinselor se drepturi, atunci se pare ca Romani'a, aliata cu Serbi'a si Muntele negru, va 'ntempiná acestu pasu, va respinge puterea cu puterea.

Si atunci iata ca pe primavér'a venitóre, afara de Poloni'a, amu mai avé in Europ'a trei resbele mari.

Sa sperámu in sa, ca diferentiile flotante se voru complaná pe cale pacifica; cáci care statu e astadi in Europ'a, care sa nu aiba mai multa trebuintia de pace decâtu de resdoiu!

Cele díse mai susu despre caus'a germano-danese, le illustrámu inca prin urmatórele:

Austri'a si Prussi'a tramisera in nóptea de 14 spre 15 Ianuariu unu ultimatu catra Dani'a, in care o provóca a respunde in 48 óre, ca va a suspende constitutiunea din Novembre, ori nu? cáci la casulu cestu din urma indata se voru revocá din Kopenhagen ambasadorii austriacu si prussescu, va sa dica se va dá semnalulu de bataia. La acestu pasu se vede ca au fostu gat'a cele dóne puteri mari inca de mai nainte; cáci propunerea lor la congressulu confederalionalu din Frankfurt: cá congressulu sa provóce pre Dani'a a-si retrage constitutiunea din 18 Novembre a. tr., cáci la dincontra confederaliunea va ocupá Schleswig-ulu dreptu zelogu pentru dreptele se pretensiuni,— cáci, dicemu, propunerca loru urmase numai in aceea si dí, adica in 14 Ianuariu.— Proiectulu se reieptase cu 11 voci contr'a 5; si Austri'a si Prussi'a declarara, ca acum voru luá ele actiunea in mánile se. Acésta vedemu ca o si facu cu energia ne'ndatinata; drumurile de feru din Austri'a si Prussi'a stau gat'a, pentru de a transportá militi'a lor aliata spre medianópte. E 'ntrebarea in sa, ca ce voru face acum puterile celelalte germane? Ele, si anume Hanover'a si Saxoni'a tinu ocupatu Holstein-ulu din capu pâna 'n capu, car drumulu spre Schleswig duce prin Holstein; intielegemu drumulu pe uscatu, cáci marin'a si-o mancara Nemtii mai cesti ani cá Ziganii biseric'a. Concedevoru staturile celelalte, cá Austri'a si Prussi'a sa calce cu armatele se unu pamentu ocupatu de confederaliune, unu pamentu ce se tine de terenul confederaliunii? Si déca nu voru concede, incaierá-se-voru Germani cu Germani chiaru in Holstein? Nu e cu nepotintia. Diuariele prussesci celu putinu spunu, ca Prussi'a s'a ganditu si la acésta si a si lútu mesurile de lipsa.

Pecandu se petrecu acestea in Germani'a, unde lucrurile devinu din ce in ce mai cretie, pe atunei Franci'a tace si cóce. Ea s'a declarat, ca-si reserva libertatea de a urmá asiá, precum voru cere interesele eii, si Napoleonu se dice

ca de multu tempu n'a fostu asiá veselu cá acum. Elu amesuratulu politice napoleonice, se va folosi la tempulu seu de incurcaturile intre Germani, spre a pasi la midilocu cá judecatoru, pentru care oficiu apoi firesce se va sci si despagubi.

Englitter'a fatia cu cestiunea germano-danese clatina intre activitate si passivitate. Congressulu seu conferinti'a propusa de ea pentru regularea acestei cauze in specialu o-a priimitu si Dani'a; e 'ntrebare in sa, veni-va treab'a pâna la atá'a. In privinti'a ultimului austro-prussescu Englitter'a s'a facutu midilocitóre intre aceste puteri si Dani'a, aretandu celoru dóne cabinete, ca a respunde intr'o cauza atátu de momentósa in 48 óre, in care regele nici ca póte ascultá pre parlamentulu monarchiei se, va sa dica a cere unu ce imposibilu.

Dani'a se crede cu securitate ca a refusat pretenziunile austro-prussesci. De alta parte iarasi vine fói'a „Berlingske Tidende“ pentru de a deminti aceea ce credea tóta lumea, a deminti adica sosirea unu ultimatu la Kopenhagen, si a dice, ca regimulu danesu s'a declarat ca e aplecatu a face modificári in unele puncte ale constitutiunii din Decembre.

Din Russi'a a nimicu mai importantu; in Greci'a totu reu regele sta numai cá frundi'a pe apa.

Jurnalele mai nóue in Romani'a, ce le acceptámu cu atá'a nerabdare, pentru de a ne convinge despre starea lucrului cu noi'a turcésca, nu ni-au sositu, afara de „Conventiunea.“

Mai nou.

Deputatulu Sípotariu e in viétia! dupa cum ne asigura „Kol. Közl.“ Baremu aru fi adeverat!

MULTIAMITA PUBLICA.

Comitetulu subscrisu are placnt'a datorintia a aduce la cunoscinti'a publica urmatórele nobile oferte pentru ajutorirea juniloru románi dela academi'a c. r. de drepturi de aici, si anume

1) dela unu balu serbatu in anul trecut in Rosi'a de Munte s'au administratu prin d. Fisicu montanu in Rosi'a, Dr. Nicolau Stoi'a, 46 f. 70 xr.

2) dela d. Aloisiu Vladu, cunoscutulu barbatu alu natiunii nóstre, s'au tramisu prin on. Secretariatu alu Asociatiunii transsilvane etc. 10 esemplare din opulu laudatulu domnu „A román népés ügye“, cari vendiendu-se à 1f. 20 xr. au adusu 12 f., dupa subtragerea portului postalu de 50 xr. 11 f. 50 xr.

Summ'a 58 f. 20 xr.

care aducendu-se prin acésta la cunoscinti'a publica, impunu comitetulu si oblegamentulu de a multiami cu caldura nobililoru contribuitori si administratori.

Comitetulu se folosese de ocaziunea data, pentru de a rogá de nou pre P. On. D. Crisiánu, Protopopu gr. cat. in Reghinu, a nu mai intardiá cu tramiterea colectei facute in anul trecut acolo pentru ajutorirea juristiloru dela acésta academi'a.

Sabiiu in 10/22 Ianuariu 1864.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Pretiiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 10/22 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	47
„ de midilocu „	1	40
„ de códa „	1	33
Cueuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a in 10/22 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	72 65	Actile de creditu	182
Imprumulu nat. 5%	80 25	Argintulu	120
Actile de banca	782	Galbinulu	5 74

DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tramite impreuna cu abonamentulu si câte o adresa de pâ'n' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei si post'a din urma.

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu.